

Laucesas ezera Latvijas daļas zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Augšdaugavas novada pašvaldības
centrālā administrācija

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Dabas aizsardzības pārvalde

SASKAŅOTS

Latgales reģionālā vides pārvalde

Rīga, 2023

1. Ūdenstilpes raksturojums

Laucesas ezers (ūdenstilpes kods 43246) atrodas Augšdaugavas novada Medumu pagasta un Lietuvas teritorijā ($26^{\circ} 17' 53'' / 55^{\circ} 45' 05''$).

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Laucesas ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 183,0 ha, no kuriem 94,8 ha ir Latvijas teritorijā (V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati), maksimālais dziļums – 15,5 m, vidējais – 5,4 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1972. gada dati).

Laucesas ezers ir caurtekošs. Tajā ietek Ilgas upe, Laucesa (Laukesa, Ninaja) no Lietuvas, kā arī atsevišķas nelielas ūdensteces. No ezera iztek Laucesa. Tālākā notece caur Daugavu uz Rīgas jūras līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un nedaudz akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas un citi ūdensaugi, novērtēts ap 5% no ezera ūdens virsmas platības.

Laucesas ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām – mežs. Ap ezeru ir atsevišķas viensētas. Lietuvas teritorijā arī Laukesas un Smelīnes ciems. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Daugavpils novada teritorijas plānojumu 2012.–2023. gadam Laucesas ezeram aizsargjoslas platums ir 300 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 10 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

Laucesas ezers atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) aizsargājamo ainavu apvidus "Augšzeme" dabas parka zonā un reģistrēts kā Eiropas Savienības nozīmes aizsargājams biotops Eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, 3150 _1. variants (Eitrofi dzidrūdēns ezeri ar ieģrimušo augāju).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 8. aprīļa noteikumu Nr. 221 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Augšzeme" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 33.8. apakšpunktu dabas parka zonā aizliegts pārvietoties pa virszemes ūdensobjektiem ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kilovatus, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un pilnvaroto personu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus, kā arī zinātniskai izpētei un monitoringa veikšanai.

2. Ihtiofauna

No 06.06.2023. līdz 07.06.2023. Laucesas ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, zivju mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus. Tīkli tika izvietoti dažādos dziļumos no ezera piekrastes līdz vidusdaļai, bet zivju mazuļu vads un vēžu murdi izmantoti tikai piekrastē.

2023. gada kontrolzvejā Laucesas ezerā tika konstatētas 13 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, sudrabkarūsa *Carassius gibelio*, sapals *Squalius cephalus*, vīķe *Alburnus alburnus*, spidiļķis *Rhodeus amarus*, asaris *Perca fluviatilis*, ķīsis *Gymnocephalus cernua* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, kā arī dzeloņvaigu vēzis *Faxonius limosus*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: vīķes – 45%, asari – 37%, raudas – 7%, spidiļķi – 4%, pliči – 3%, ruduļi – 3%, plauži un akmeņgrauži kopā – 1%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 59%, pliči – 13%, asari – 13%, plauži – 8%, ruduļi – 4%, līdakas – 1%, sapali – 1% un ķīši – 1%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas sešu sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 29%, raudas – 21%, asari – 21%, pliči – 10%, līņi – 10% un līdakas – 9%.

Ar mazuļu vadu noķertas piecu sugu zivis: rudulis, sudrabkarūsa, asaris, ķīsis un akmeņgrauzis, kā arī dzeloņvaigu vēzis.

Ar vēžu murdiem vēži netika noķerti.

Savukārt BIOR 2021. gadā veiktajā kontrolzvejā tika konstatētas 14 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, sudrabkarūsa, ālants *Leuciscus idus*, salate *Leuciscus aspius*, vīķe, spidiļķis, asaris, ķīsis un akmeņgrauzis, kā arī dzeloņvaigu vēzis.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 14 zivju sugas: repsis, salaka, līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, vīķe, asaris, ķīsis, vēdzele un zutis, kā arī vēži.

Nozvejas statistikā no 1951. gada līdz 2019. gadam pieminētas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, līnis, karūsa, ālants, salate, vīķe, asaris un ķīsis.

Oficiālas zivju ielaišanas Laucesas ezerā nav zināmas.

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Laucesas ezers apzvejots no 1951. gada līdz 2019. gadam. No 1971. gada līdz 1985. gadam ezers bija nodots lietošanā valsts zivsaimniecībai.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījusi no 70 kg līdz 938 kg (vidēji – 282 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 3,0 kg no hektāra (2.tab.). Sešdesmitajos gados nozveja bijusi augstāka – no 131 kg līdz 2402 kg (vidēji – 747 kg) gadā vai 8,0 kg/ha, septiņdesmitajos gados – no 17 kg līdz 565 kg (vidēji – 279 kg) gadā vai 3,0 kg/ha, 1987. gadā – 523 kg vai 5,5 kg/ha, 1992. gadā – 2032 kg vai 21,5 kg/ha, no 2000. gada līdz 2008. gadam – no 8 kg līdz 103 kg (vidēji – 36 kg) gadā vai 0,4 kg/ha un no 2011. gada līdz 2019. gadam – no 3 kg līdz 75 kg (vidēji – 21 kg) gadā vai 0,2 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1951. gada līdz 2019. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi viduvēja – 3,6 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja plauži un raudas. Abām minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 1,8 kg/ha un 0,7 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: plaužiem – 19,4 kg/ha un – raudām 6,9 kg/ha. Ievērojami mazāk nozvejotas līdakas – vidējā produktivitāte ir 0,3 kg/ha, vienā gadā sasniedzot – 2,3 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2023. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc masas: raudas – 63%, asari – 23%, plauži – 5%, līdakas – 3%, ruduļi – 3%, pliči – 2%, sapali un ķīši – kopā – 1%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas sešu sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 32%, līdakas – 18%, asari – 17%, līņi – 15%, raudas – 14% un pliči – 4%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Laucesas ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, raudas, asari, līdakas, līņi un pliči un ruduļi. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm

vidēji noķerts 1,0 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 2,4 kg, kas ir samērā labs rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un labs atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, raudas, asari, līdakas, līņi un plīči un ruduļi. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 40 kg/ha, kas pie ezera laukuma 183 ha dod ap 7,3 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 90 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 18 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo platību – aptuveni 180 ha.

- Iespējama arī zandartu vienas vasaras mazuļu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 18 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 180 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2023. gada 9. maija noteikumus Nr.227 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Laucesas ezerā noteikts tīklu limits – 665 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz 22 mурdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31. marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai

paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

6.4. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo nelikumīgo zivju ieguvi Laucesas ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Laucesas ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Toms Zālāns, asistents

Haralds Plostiņš, asistents

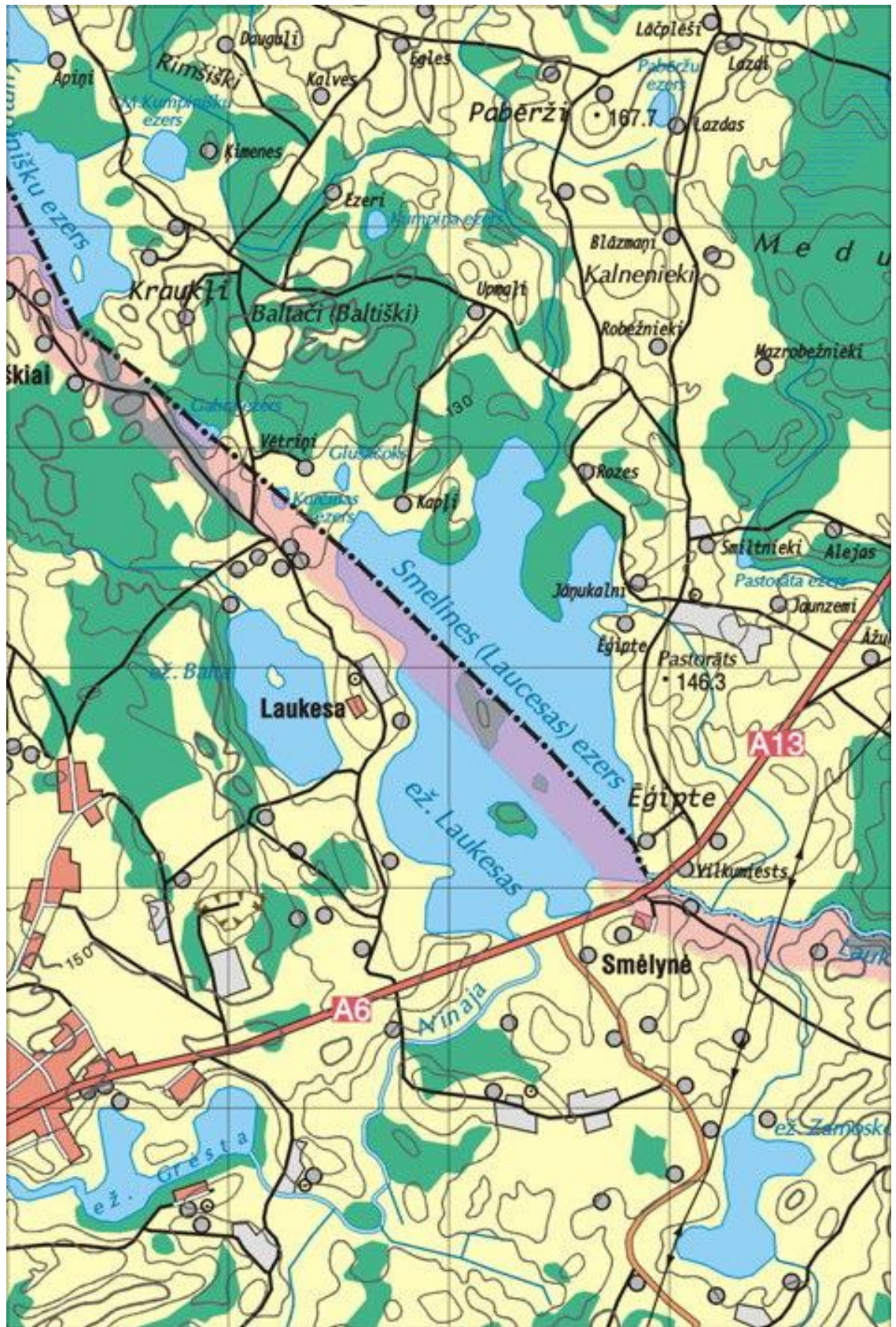
Zivju rūpnieciskā nozveja Laucesas ezerā 1951.–2019. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Līnis	Karūsa	Ālants	Salate	Vīķe	Asaris	Ķīsis	Kopā
1951	7	-	-	64	-	-	-	-	-	-	-	71
1952	9	8	-	59	-	-	-	-	-	-	-	76
1953	9	8	-	53	-	-	-	-	-	-	-	70
1954	50	1	-	198	-	-	-	-	-	15	-	264
1955	2	-	-	112	-	-	-	-	-	1	-	115
1956	3	16	-	101	-	-	-	-	302	15	-	437
1957	44	25	-	54	-	-	-	-	-	7	808	938
1962	89	8	-	13	-	-	-	-	-	24	-	134
1963	15	91	-	178	-	-	-	-	-	39	-	323
1967	18	33	-	36	-	-	-	-	-	44	-	131
1969	119	1608	-	651	-	-	-	-	-	24	-	2402
1971	2	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17
1973	7	100	-	78	-	-	-	-	100	250	30	565
1974	219	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	256
1987	7	453	-	52	-	-	-	-	-	11	-	523
1992	75	1835	-	15	-	-	-	31	-	76	-	2032
2000	9	9	-	-	-	-	-	-	-	4	-	22
2001	31	28	-	3	30	6	-	-	-	5	-	103
2004	5	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	8
2008	7	4	-	-	1	-	-	-	-	1	-	13
2011	2	2	-	-	2	1	2	-	-	1	-	10
2012	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
2013	15	13	-	10	11	-	-	2	-	24	-	75
2018	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	6
2019	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	13

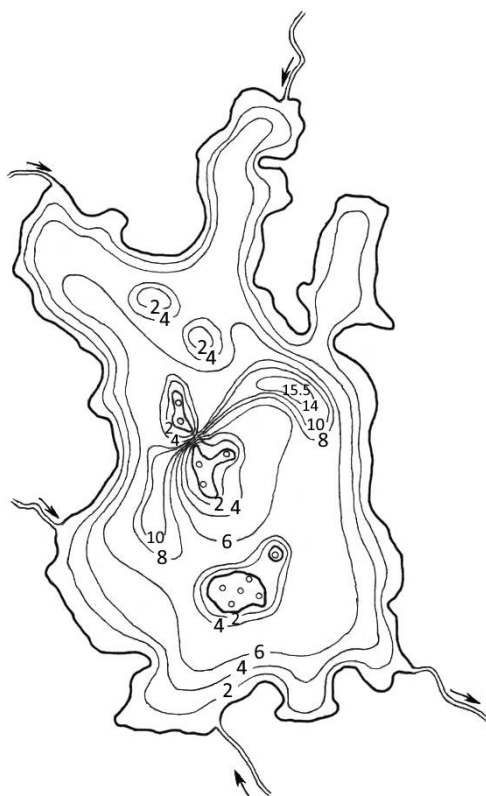
Laucesas ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1951.–2019. gadā (kg/ha)*

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Līnis	Karūsa	Ālants	Salate	Vīķe	Asaris	Ķīsis	Kopā
1951	0,1	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	0,8
1952	0,1	0,1	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	0,8
1953	0,1	0,1	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	0,8
1954	0,5	-	-	2,1	-	-	-	-	-	0,2	-	2,8
1955	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	1,2
1956	-	0,2	-	1,1	-	-	-	-	3,2	0,2	-	4,7
1957	0,5	0,3	-	0,6	-	-	-	-	-	0,1	8,5	10,0
1962	0,9	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	0,3	-	1,4
1963	0,2	1,0	-	1,9	-	-	-	-	-	0,4	-	3,5
1967	0,2	0,3	-	0,4	-	-	-	-	-	0,5	-	1,4
1969	1,3	17,0	-	6,9	-	-	-	-	-	0,3	-	25,5
1971	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2
1973	0,1	1,1	-	0,8	-	-	-	-	1,1	2,6	0,3	6,0
1974	2,3	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	2,7
1987	0,1	4,8	-	0,5	-	-	-	-	-	0,1	-	5,5
1992	0,8	19,4	-	0,2	-	-	-	0,3	-	0,8	-	21,5
2000	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2
2001	0,3	0,3	-	-	0,3	0,1	-	-	-	0,1	-	1,1
2004	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
2008	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2013	0,2	0,1	-	0,1	0,1	-	-	-	-	0,3	-	0,8
2018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2019	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	0,1

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Laucesas ezers

Pēc VMPI 1972. g. datiem